

EUROOPA KOMISJON

SISETURU, TÖÖSTUSE, ETTEVÕTLUSE JA VKEdE PEADIREKTORAAT
RÄNDE JA SISEASJAJE PEADIREKTORAAT

Brüssel, 24. august 2020

REV2 – asendab 22. novembri

2019. aasta teate („Tsiiviilotstarbeliseks

kasutamiseks mõeldud lõhkematerjalid“ –

REV1)

TEADE SIDUSRÜHMADALE

ÜHENDKUNINGRIIGI VÄLJAASTUMINE ELIST JA ELI ÕIGUSNORMID TSIVIILLOTSTARBELISEKS KASUTAMISEKS MÕELDUD LÕHKEMATERJALIDE JA LÕHKEAINETE LÄHTEAINETE VALDKONNAS

Alates 1. veebruarist 2020 on Ühendkuningriik Euroopa Liidust välja astunud ja temast on saanud kolmas riik¹. Väljaastumislepinguga² on ette nähtud üleminekuperiood, mis lõpeb 31. detsembril 2020. Kuni selle kuupäevani kohaldatakse ELi õigust täies ulatuses Ühendkuningriigi suhtes ja Ühendkuningriigis³.

Üleminekuperioodi jooksul peavad EL ja Ühendkuningriik läbirääkimisi uue partnerluslepingu üle, millega nähakse eeskätt ette vabakaubanduspiirkond. Ei ole aga kindel, kas uus partnerlusleping sõlmitakse ja jõustub üleminekuperioodi lõpus. Igal juhul hakkavad uuel lepingul põhineva suhte korral turulepääsu tingimused olema väga erinevad sellest, kuidas Ühendkuningriik osaleb siseturul,⁴ ELi tolliliidus ning käibemaksu- ja aktsiisivaldkonnas.

Seetõttu tuletatakse kõigile huvitatud isikutele ja eeskätt ettevõtjatele meelde, milline on õiguslik olukord pärast üleminekuperioodi lõppu (osa A). Lisaks selgitatakse käesolevas teates väljaastumislepingu teatavaid asjakohaseid väljaastumisega seotud sätteid (osa B) ning õigusnorme, mida kohaldatakse Põhja-Iirimaal pärast üleminekuperioodi lõppu (osa C).

Soovitused sidusrühmadele

¹ Kolmas riik on riik, mis ei ole ELi liige.

² Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi Euroopa Liidust ja Euroopa Aatomienergiaühendusest väljaastumise leping (ELT L 29, 31.1.2020, lk 7) (edaspidi „väljaastumisleping“).

³ Võttes arvesse teatavaid väljaastumislepingu artiklis 127 sätestatud erandeid, mis ei ole käesoleva teate kontekstis asjakohased.

⁴ Eelkõige ei ole vabakaubanduslepinguga ette nähtud (kaupade ja teenuste valdkonnas) selliseid siseturu põhimõtteid nagu vastastikune tunnustamine, päritoluriigi põhimõte ja ühtlustamine. Samuti ei kõrvalda vabakaubandusleping tolliformaalsusi ja -kontrolle, sealhulgas neid, mis puudutavad kaupade päritolu ja nende valmistamiseks kasutatud sisendeid, ega impordi- ja ekspordikeeldusid ja -piiranguid.

Käesolevas teates kirjeldatud tagajärgedega toimetulemiseks soovitatakse sidusrühmadel teha eeskätt järgmist:

- tagada, et neil on olemas ELi teavitatud asutuse väljastatud sertifikaat;
- tagada importijate kohustuste täitmine;
- tagada, et ELi piires toimuva lõhkematerjalide veo on heaks kiitnud kaubasaaja liikmesriigi pädev asutus;
- kohandada vajaduse korral toodete märgistamist ja sildistamist ning
- tagada, et järgitakse lõhkeainete lähteainete turustamisele ja üldsuse poolt kasutamisele kehtestatud keelde ja piiranguid.

Pange tähele!

Käesolevas teates ei käsitleta impordi ja ekspordi tolliprotseduure. Nende küsimuste kohta koostatakse või on juba avaldatud muud teated⁵.

Peale selle juhitakse tähelepanu üldisemale teatele keeldude ja piirangute, sealhulgas impordi- ja ekspordilubade kohta.

A. ÕIGUSLIK OLUKORD PÄRAST ÜLEMINEKUPERIOODI LÕPPU

Pärast üleminekuperioodi lõppu ei kohaldata Ühendkuningriigi⁶ suhtes enam ELi õigusnorme tsiviilotstarbeliseks kasutamiseks mõeldud lõhkematerjalide valdkonnas⁷ ega ELi õigusnorme lõhkeainete lähteainete valdkonnas^{8, 9}. Sellel on eelkõige järgmised tagajärjed.

⁵ https://ec.europa.eu/info/european-union-and-united-kingdom-forging-new-partnership/future-partnership/preparing-end-transition-period_et.

⁶ Seoses nende õigusaktide kohaldamisega Põhja-Iirimaa suhtes vt käesoleva teate C osa.

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/28/EL tsiviilotstarbeliseks kasutamiseks mõeldud lõhkematerjalide turul kättesaadavaks tegemist ja järelevalvet käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (ELT L 96, 29.3.2014, lk 1).

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. jaanuari 2013. aasta määrus (EL) nr 98/2013 lõhkeainete lähteainete turustamise ja kasutamise kohta (ELT L 39, 9.2.2013, lk 1).

⁹ Alates 1. veebruarist 2021 kohaldatakse määrust (EL) 2019/1148 lõhkeainete lähteainete turustamise ja kasutamise kohta ning see asendab määruse (EL) nr 98/2013, vt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/1148 lõhkeainete lähteainete turustamise ja kasutamise kohta (ELT L 186, 11.7.2019, lk 1).

1. TSIVIILOTSTARBELISEKS KASUTAMISEKS MÕELDUD LÕHKEMATERJALID

1.1. Importijate kohustused, vastavushindamismenetlused ja teavitatud asutused

„Teadete sidusrühmadele – Ühendkuningriigi väljaastumine ja ELi normid tööstustoodete valdkonnas“¹⁰ on asjakohane ka tsiviilotstarbeliseks kasutamiseks mõeldud lõhkematerjale käsitlevate ELi õigusnormide seisukohast. See kehtib eelkõige nõude puhul omada pärast üleminekuperioodi lõppu ELi teavitatud asutuse väljastatud sertifikaati ja ettevõtjate tuvastamise puhul. ELis asuvast ettevõtjast, kes saab Ühendkuningriigist tsiviilotstarbeliseks kasutamiseks mõeldud lõhkematerjale ja keda enne üleminekuperioodi lõppu käsitati ELi levitajana, saab direktiivi 2014/28/EL tähenduses importija.

1.2. Tsiviilotstarbeliseks kasutamiseks mõeldud lõhkematerjalide märgistamine

Komisjoni direktiivi 2014/28/EL artikli 51 lõikest 3 tulenevalt kohaldatava komisjoni direktiivi 2008/43/EÜ (tsiviilotstarbeliseks kasutamiseks mõeldud lõhkematerjalide identifitseerimise ja jälgitavuse süsteemi loomise kohta)¹¹ artikli 3 lõike 1 kohaselt märgistatakse valmistatud või imporditud lõhkematerjalid nende unikaalsete identifitseerimisandmetega. Direktiivi 2008/43/EÜ artikli 3 lõike 5 teises lõigus on sätestatud, et kui tootmiskoht asub väljaspool ELi ja tootja ei ole asutatud ELis, peab asjaomase lõhkematerjali importija tootmiskohale koodi saamiseks võtma ühendust importiva liikmesriigiga.

Pärast üleminekuperioodi lõppu käsitatakse Ühendkuningriigis asuvaid tootmiskohti väljaspool liitu asuvatena ja importiva ELi liikmesriigi ametiasutus peab neile andma koodi.

Direktiivi 2008/43/EÜ artikli 3 lõike 2 kohaselt ei nõuta tsiviilotstarbeliseks kasutamiseks mõeldud lõhkematerjali märgistamist unikaalsete identifitseerimisandmetega, kui see on ELis toodetud ekspordiks ning märgistatud vastavalt importiva kolmanda riigi nõuetele viisil, mis võimaldab lõhkematerjali jälgida. See, kas kõnealust erandit saab pärast üleminekuperioodi lõppu kohaldada ELis Ühendkuningriiki eksportimiseks toodetud tsiviilotstarbeliseks kasutamiseks mõeldud lõhkematerjali suhtes, sõltub sellest, kas Ühendkuningriigis on pärast väljaastumise kuupäeva kehtestatud riiklikud identifitseerimisnõuded.

1.3. Tsiviilotstarbeliseks kasutamiseks mõeldud lõhkematerjalide vedu

Direktiivi 2014/28/EL artikli 11 lõike 2 kohaselt peab lõhkematerjalide veo¹² heaks kiitma kaubasaaja liikmesriigi pädev asutus.

¹⁰ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/industrial-products_et.pdf.

¹¹ ELT L 94, 5.4.2008, lk 8.

¹² „Veona“ käsitatakse lõhkematerjalide tegelikku teise kohta viimist liidus, vt direktiivi 2014/28/EL artikli 2 lõige 6.

Pärast üleminekuperioodi lõppu ei ole tsiviilotstarbeliseks kasutamiseks mõeldud lõhkematerjalide vedu Ühendkuningriiki või Ühendkuningriigist või nende liikumine läbi Ühendkuningriigi enam ELi-sisene vedu. Selle asemel hakatakse neid vedusid käsutama vastavalt impordi ja ekspordina.

Pärast üleminekuperioodi lõppu ei kehti enam direktiivi 2014/28/EL artikli 11 lõike 2 kohaselt lõhkematerjalide vedamiseks antud heakskiit, mis on saadud Ühendkuningriigi pädevalt asutuselt enne üleminekuperioodi lõppu.

2. LÕHKEAINETE LÄHTEAINED

2.1. Üldsuse poolt importimise keeld: load

Pärast üleminekuperioodi lõppu on üldsuse hulka kuuluvatel isikutel keelatud tuua Ühendkuningriigist ELi teatavaid lõhkeainete lähteaineid ja see on lubatud ainult teatavatel tingimustel, mis on sätestatud määruses (EL) nr 98/2013 ja alates 1. veebruarist 2021 määruses (EL) 2019/1148.

Nimetatud määruse alusel on jätkuvalt keelatud üldsuse hulka kuuluvate isikute poolt teatavate lõhkeainete lähteainete sissetoomine, omamine või kasutamine. Kui see on ette nähtud liikmesriigi õigusega, võib üldsuse hulka kuuluv isik taotleda määruse (EL) 2019/1148 artikli 6 lõike 1 kohaselt luba teatavate lõhkeainete lähteainete soetamiseks, sissetoomiseks, omamiseks või kasutamiseks. Loetelu lõhkeainete lähteainetest, mille suhtes sellised piirangud kehtivad, on esitatud kõnealuse määruse I lisas. Liikmesriik võib tunnustada teiste liikmesriikide väljastatud lubasid¹³.

Sellised piirangud kehtivad üksnes üldsuse hulka kuuluvate isikute, see tähendab füüsiliste või juriidiliste isikute suhtes, kelle tegutsemise eesmärk ei ole seotud nende kaubandus-, äri- ega kutsetegevusega. Seega ei kehti lõhkeainete lähteainete importimise keeld professionaalsete kasutajate ega ettevõtjate suhtes.

2.2. Ettevõtjate ja internetipõhiste kauplemiskohtade kohustused

Määruses (EL) nr 98/2013 on kehtestatud ettevõtjatele mitu kohustust, sealhulgas kohustus avastada kahtlustäratavaid tehinguid lõhkeainete lähteainetega ja neist teatada. Kohustus avastada kahtlustäratavaid tehinguid lõhkeainete lähteainetega ja neist teatada säilib ka määruse (EL) 2019/1148 alusel ning seda on sõnaselgelt laiendatud internetipõhiste kauplemiskohtadele¹⁴.

Kui Ühendkuningriigis asuvad ettevõtjad teevad reguleeritud lõhkeainete lähteaineid kättesaadavaks ELis ja kui internetipõhised kauplemiskohad pakuvad teenuseid reguleeritud lõhkeainete lähteainete ELis kättesaadavaks

¹³ Määruse (EL) 2019/1148 artikli 6 lõige 7.

¹⁴ Määruse (EL) 2019/1148 artikli 9 lõige 1.

tegemiseks, on need eeskirjad ka nende jaoks siduvad. Komisjon on võtnud vastu suunised¹⁵ määruse (EL) 2019/1148 rakendamise hõlbustamiseks.

B. VÄLJAASTUMISLEPINGU ASJAKOHASED VÄLJAASTUMISEGA SEOTUD SÄTTED

1. TSIVIILOTSTARBELISEKS KASUTAMISEKS MÕELDUD LÕHKEMATERJALIDE TURULELASKMINE

Väljaastumislepingu artikli 41 lõikes 1 on sätestatud, et enne üleminekuperioodi lõppu seaduslikult ELi või Ühendkuningriigi turule lastud olemasoleva ja selgelt tuvastatava kauba võib ELi või Ühendkuningriigi turul jätkuvalt kättesaadavaks teha ja see võib kõnealuse kahe turu vahel ringelda, kuni see jõuab lõppkasutajani.

Kui ettevõtja tugineb sellele sättele, on tal kohustus mis tahes asjaomase dokumendi abil tõendada, et kaup on ELi või Ühendkuningriigi turule lastud enne üleminekuperioodi lõppu¹⁶.

Nimetatud sätte kohaldamisel tähendab „turule laskmine“ kauba esmakordset tasu eest või tasuta tarnimist turule kaubandustegevuse käigus kas turustamiseks, tarbimiseks või kasutamiseks¹⁷. „[K]auba tarnimine selle turustamiseks, tarbimiseks või kasutamiseks“ tähendab, et „olemasolevast ja selgelt tuvastatavast kaubast saab pärast tootmisfaasi kahe või enama juriidilise või füüsilise isiku vahel sõlmitava sellise kirjaliku või suulise kokkuleppe ese, millega antakse üle asjaomase kauba omandiõigus, mõni muu asjaõigus või valdus, või sellise pakkumise ese, millega tehakse juriidilis(t)ele või füüsilis(t)ele isiku(te)le ettepanek taoline kokkulepe sõlmida“¹⁸.

Näide. Ühendkuningriigi riikliku ametiasutuse määratud unikaalsete identifitseerimisandmetega märgistatud tsiviilotstarbeliseks kasutamiseks mõeldud lõhkematerjali, mille Ühendkuningriigis asuv tootja müüb enne üleminekuperioodi lõppu Ühendkuningriigis asuvale hulgimüüjale, tohib pärast üleminekuperioodi lõppu jätkuvalt ELi müüa, ilma et seda oleks vaja ümber märgistada.

Kohapeal segatud lõhkematerjalide puhul on tootmise lõppetapp alles kohapealne tootmine. Seepärast peab ELi teavitatud asutus uuesti hindama kõiki lõhkematerjale, mille puhul ei ole kohapealset tootmist enne üleminekuperioodi lõppu veel toimunud.

2. TEEL OLEVAD LÕHKEAINETE LÄHTEAINED

Väljaastumislepingu artikli 47 lõikes 1 on sätestatud, et kõnealuses sättes täpsustatud tingimustel käsitatakse kauba liikumist, mis on üleminekuperioodi lõpus

¹⁵ Komisjoni teade „Suunised lõhkeainete lähteainete turustamist ja kasutamist käsitleva määruse (EL) 2019/1148 rakendamiseks“ (C/2020/3756, ELT C 210, 24.6.2020, lk 63).

¹⁶ Väljaastumislepingu artikkel 42.

¹⁷ Väljaastumislepingu artikli 40 punktid a ja b.

¹⁸ Väljaastumislepingu artikli 40 punkt c.

pooleli, impordi ja ekspordi tegevuslubadega seotud ELi õiguse nõuete osas liidusese liikumisena.

Näide. Konkreetne lõhkeainete lähteainete saadetus, mille liikumine ELi ja Ühendkuningriigi vahel on üleminekuperioodi lõpus pooleli, võib jätkuvalt siseneda ELi või Ühendkuningriiki nii, nagu oleks tegu kahe liikmesriigi vahelise veoga, st selle sissetoomise jaoks ei ole vaja luba.

C. ÕIGUSNORMID, MIDA KOHALDATAKSE PÕHJA-IIRIMAAL PÄRAST ÜLEMINEKUPERIOODI LÕPPU

Pärast üleminekuperioodi lõppu kohaldatakse Iirimaa ja Põhja-Iirimaa protokoll¹⁹. Iirimaa ja Põhja-Iirimaa protokoll kohaldamisele annab perioodiliselt nõusoleku Põhja-Iirimaa assamblee, kusjuures protokollis esialgse kohaldamise periood kestab neli aastat pärast üleminekuperioodi lõppu²⁰.

Iirimaa ja Põhja-Iirimaa protokoll kohaselt kohaldatakse teatavaid ELi õiguse sätteid seoses Põhja-Iirimaaga ka Ühendkuningriigi suhtes ja Ühendkuningriigis. Lisaks on EL ja Ühendkuningriik Iirimaa ja Põhja-Iirimaa protokollis kokku leppinud, et selles ulatuses, milles ELi õigusnorme kohaldatakse Ühendkuningriigi suhtes ja Ühendkuningriigis seoses Põhja-Iirimaaga, koheldakse Põhja-Iirimaad, nagu see oleks liikmesriik²¹.

Iirimaa ja Põhja-Iirimaa protokollis on sätestatud, et seoses Põhja-Iirimaaga kohaldatakse Ühendkuningriigi suhtes ja Ühendkuningriigis direktiivi 2014/28/EL ja määrust (EL) 2019/1148²².

See tähendab, et kui käesoleva teate osades A ja B viidatakse ELile, käsitatakse seda viitena, mis hõlmab Põhja-Iirimaad, ning kui viidatakse Ühendkuningriigile, käsitatakse seda viitena üksnes Suurbritanniale.

Täpsemalt tähendab see muu hulgas järgmist:

- tsiviilotstarbeliseks kasutamiseks mõeldud lõhkematerjalid, mille Põhja-Iirimaa tootjad on lasknud turule või mida nad kasutavad oma tarbeks, peavad vastama direktiivi 2014/28/EL vastavatele sätetele;
- tsiviilotstarbeliseks kasutamiseks mõeldud lõhkematerjal / lõhkeainete lähteaine, mis veetakse Põhja-Iirimaale kolmandast riigist või Suurbritanniast, on direktiivi 2014/28/EL, määruse (EL) nr 98/2013 ja määruse (EL) 2019/114 tähenduses import/sissetoomine;

¹⁹ Väljaastumislepingu artikkel 185.

²⁰ Iirimaa ja Põhja-Iirimaa protokollis artikkel 18.

²¹ Väljaastumislepingu artikli 7 lõige 1 koostoimes Iirimaa ja Põhja-Iirimaa protokollis artikli 13 lõikega 1.

²² Iirimaa ja Põhja-Iirimaa protokollis artikli 5 lõige 4 ja sama protokollis 2. lisa punkt 19.

- Põhja-Iirimaa Suurbritanniasse eksportimiseks toodetud tsiviilotstarbeliseks kasutamiseks mõeldud lõhkematerjal märgistatakse unikaalsete identifitseerimisandmetega, välja arvatud juhul, kui Suurbritannia nõuab märgistamist, mis võimaldab lõhkematerjali jälgida, nagu on sätestatud direktiivi 2008/43/EÜ artikli 3 lõikes 2;
- direktiivi 2014/28/EL kohaldamise eesmärgil võivad importija ja volitatud esindaja olla asutatud Põhja-Iirimaaal;
- kui liidu õiguse sätetega nõutakse liikmesriiki tähistava kordumatu koodi esitamist, esitatakse tähis „UK(NI)“²³;
- ELis asuva teavitatud asutuse väljastatud vastavussertifikaadid on Põhja-Iirimaaal kehtivad;
- Suurbritannias asuva vastavushindamisasutuse väljastatud vastavussertifikaadid ei ole Põhja-Iirimaaal kehtivad.

Iirimaa ja Põhja-Iirimaa protokolliga välistatakse aga võimalus, et Ühendkuningriik saaks seoses Põhja-Iirimaaaga

- osaleda liidu otsuste tegemises ja kujundamises²⁴;
- algatada vastuväite-, kaitsemeetme- või vahekohtumenetluse, kui menetlus on seotud ELi liikmesriikide kehtestatud normide või standarditega või nende antud või läbiviidud hinnangute, registreeringute, sertifikaatide, heakskiitmiste ja lubadega;²⁵
- tugineda Ühendkuningriigis asuvate asutuste või organite tegevuse puhul päritoluriigi põhimõttele või vastastikusele tunnustamisele²⁶.

Täpsemalt tähendab viimane punkt muu hulgas järgmist.

- Põhja-Iirimaaal asuvate teavitatud asutuste väljastatud vastavussertifikaadid on kehtivad ainult Põhja-Iirimaaal. Sellised sertifikaadid ja teated ei ole kehtivad ELis²⁷. Kui tsiviilotstarbeliseks kasutamiseks mõeldud lõhkematerjalid on sertifitseerinud Põhja-Iirimaaal asuv teavitatud asutus, tuleb CE-vastavusmärgise kõrvale paigaldada tähis „UK(NI)“²⁸. See eristatav märgis võimaldab teha kindlaks tsiviilotstarbeliseks kasutamiseks mõeldud lõhkematerjalid, mille saab seaduslikult turule lasta Põhja-Iirimaaal, kuid mitte ELis.

²³ Iirimaa ja Põhja-Iirimaa protokolli artikli 7 lõige 2. Tehniliste piirangute tõttu, mis on tavaliselt seotud andmebaasidega, võib olla vaja piirduda kahekohalise riigikoodi esitamisega. Sellisel juhul tuleks kasutada veel määramata numbrikombinatsiooni.

²⁴ Kui on vaja vahetada teavet või vastastikku konsulteerida, toimub see Iirimaa ja Põhja-Iirimaa protokolli artikliga 15 loodud ühises nõuandetöörühmas.

²⁵ Iirimaa ja Põhja-Iirimaa protokolli artikli 7 lõike 3 viies lõik.

²⁶ Iirimaa ja Põhja-Iirimaa protokolli artikli 7 lõike 3 esimene lõik.

²⁷ Iirimaa ja Põhja-Iirimaa protokolli artikli 7 lõike 3 neljas lõik.

²⁸ Iirimaa ja Põhja-Iirimaa protokolli artikli 7 lõike 3 neljas lõik.

- Määruse (EL) 2019/1148 artikli 6 lõike 1 kohast luba, mille Ühendkuningriik on seoses Põhja-Iirimaaga väljastanud, ei tunnustata ELi liikmesriikides.

Üldteave on esitatud komisjoni veebisaidil tsiviilotstarbeliseks kasutamiseks mõeldud lõhkematerjalide

(https://ec.europa.eu/growth/sectors/chemicals/legislation_en#explosives) ja lõhkeainete lähteainete (https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/counter-terrorism/protection/implementation-explosives-precursors-legislation_en) kohta.

Vajaduse korral lisatakse nendele veebilehtedele täiendavat teavet.

Euroopa Komisjon

Siseturu, tööstuse, ettevõtluse ja VKEde peadirektooraat

Rände ja siseasjade peadirektooraat